

Новината от една от най-малките германски федерални провинции бързо влезе в заглавията на водещите световни медии. В Тюрингия партията „Алтернатива за Германия“ (AfD) взе 32.8% от вота и победи. Така за първи път в следвоенната история на Германия крайнодясна партия спечели провинциални избори. В друга източна провинция, Саксония, която също гласува на 1 септември (и в която също като в Тюрингия местното поделение на AfD е официално определено като екстремистко), крайната десница финишира втора, с минимална разлика от 1.3% след консервативния Християндемократически съюз (ХДС), който управлява Саксония повече от три десетилетия.

В същото време „Алиансът на Сара Вагенкнехт“ (BSW) - формация, основана едва през януари, която проповядва лявоконсервативен национализъм, завърши на трето място в двете провинции с двуцифрена подкрепа. Така две откровено антисистемни партии заедно получават между 42% и 49% от вота. И двете са антизападни, проруски, ксенофобски и се противопоставят на подкрепата за Украйна. И двете са водени от противоречиви фигури, майстори на подклаждането на гняв: водещият кандидат на AfD в Тюрингия Бьорн Хьоке, който обича провокативните флиртове с фашистка реторика, има две присъди за използване на забранени нацистки лозунги; лидерът на BSW Сара Вагенкнехт е някогашна разпалена комунистка, отцепила се от крайната партия Левицата, която има множество почитатели в редиците на крайната десница.

Успокоението е, че макар и спечелила, AfD няма да уп-

равлява и Хьоке няма да стане премиер на Тюрингия. Никоя друга партия няма да работи с AfD нито в източната част на страната, нито където и да било другаде (макар че партията си осигури достатъчно представителство и в двете провинции, за да има блокиращо малцинство в парламента, което ще ѝ позволи да спира назначаването на съдии наред с други въпроси). Но големият дял парламентарните места, които AfD има сега, ще принуди останалите партии да сключват идеологически невъзможни коалиции, за да не я допуснат до властта.

Възходът на крайната десница тревожи германските бизнес лидери

Именно тук ролята на втората популистка партия може да се окаже решаваща и тя да влезе в ролята на балансор. Скептичните позиции на BSW по отношение на имиграцията и подкрепата на Германия за Украйна понякога трудно могат да бъдат разграничени от тези на AfD. Но тя е твърде нова, за да се намира от грешната страна на „санитарния кордон“ около крайната десница, и резултатите в Саксония и Тюрингия предполагат, че ще бъде в силна позиция да се присъедини към ХДС в правителството и в двете провинции. Което само по себе си е достатъчно трудно за преглъщане от ХДС, но не е всичко - за да съставят мнозинство, консерваторите и BSW може да се нуждаят и от помощта на трета партия: социалдемократите (ГСП), които ръководят националното правителство на Германия, на което ХДС е опозиция.

Канцлерът и лидер на социалдемократите Олаф Шолц е недолюбван в гласувалите провинции - само 17% от избира-

//ИЗТОЧНИ ПИСМИ

Крайната десница води Германия към неизвестното

☛ За първи път крайнодясна партия печели избори в провинция в следвоенната история на Германия.

☛ Партиите в коалицията на Олаф Шолц загубиха категорично изборите в 6-ве провинции.

☛ Повече от три десетилетия след обединението социалните и политическите разделения между Източна и Западна Германия изглеждат все по-дълбоки.

автор
Кирил Кирчев | kiril.kirchev@capital.bg
Светла Павлова

телите в Саксония и Тюрингия смятат, че той се справя добре със задълженията си. И все пак изискванията на все по-фрагментираната партийна система в Германия са такива, че ГСП може да остане незаменима за формирането на стабилни правителства.

Провинциално чудо или национална тревога

Символичният характер на резултатите ще има по-голям отзвук от тяхното съдържание, прогнозира The Economist. Вярно е, че над 40% от гласоподавателите в двете провинции са

избрали популистки партии, които понякога звучат като рупори на Кремъл. Но германските провинции имат малка власт да определят външната политика на страната. Също така резултатите от изборите в две малки провинции, не могат да се приемат като национално значими.

И все пак Михаел Кречмер, премиерът на ХДС в Саксония, не сгреша, като заяви преди гласуването, че неговата провинция е изправена пред Schicksalwahl, или „съдбовни избори“.

Използването на недовол-

ството от инфлацията, имиграцията и Украйна намираща значителна подкрепа не само в Източна Германия, но и в цялата страна.

Германската политическа схизма

От обединението на Германия изминаха 35 години, но вотът в Саксония и Тюрингия показва, че Изтокът и Западът не са се сближили. А политическите разделения изглеждат толкова дълбоки, колкото никога досега.

Нищо не илюстрира това така както темата за Украйна. Социологическите проучвания показват, че източногерманците са много по-скептични към германските оръжейни доставки за Киев и западните санкции срещу Русия, отколкото германците от западните провинции. Проучване на ZDF показва, че 54% от жителите на Тюрингия искат намаляване на западната военна подкрепа за Украйна.

Крайната десница постигна най-големия си успех на евроизборите

Запитани за склонността на източните германци да подкрепят крайнодесни партии, западните германци са склонни да свиват рамене в знак на разочарование. Те посочват трансферите в размер на 1.6 трлн. евро, които са постъпили в Източна Германия след обединението, огромните инвестиции в инфраструктура и хилядите работни места, създадени във високотехнологични отрасли като полупроводниците.

Статистиката показва, че след Wende - терминът, който германците използват за падането на комунизма и обединението - 3.7 млн. души от Източна Германия са се преместили в Западна Германия, повечето от тях млади и добре образовани. От 50-те германски окръга с

най-възрастна население 42 са в източната част на страната.

В същото време източногерманците продължават да имат по-ниски средни заплати и много по-малко имущество от западните си сънародници. По данни на Германската централна банка източногерманските домакинства разполагат средно с 43 400 евро под формата на спестявания, инвестиции и недвижими имоти след приспадане на дълговете - по-малко от половината от средното за страната.

Но това не е цялата картина. Миналия месец проучване на Германския икономически институт в Кьолн определи източната част на страната като „най-успешната в Германия“, като заяви, че тя бързо се доближава до западната по отношение на заетостта и тенденциите в заплащането. Само че „хората в Източна Германия едва ли осъзнават тези процеси на догонване“, пише авторът Матиас Дирмайер, цитиран от Financial Times. Според него причината за „песимизма на Източна Германия“ са лошите демографски перспективи. Много райони освен тези около столицата Берлин са с намаляващо население - тенденция, която „само ще се влошава през следващите години“, добавя Дирмайер.

Противно на разпространеното мнение, че Източна Германия продължава да изостава, данните показват, че във всяка година след 2017 г. има повече хора, които мигрират от западните към източните провинции.

Затъналата във вътрешни проблеми Германия ще е още по-неспособна да заема лидерска роля в ЕС.

Безработицата е по-висока, но със съвсем малко. Чуждестранните имигранти са далеч по-малобройни.

Политолози предупреждават да не се правят обобщения за Изтока. „Няма такова нещо като „Изтока“, както няма такова нещо като „Саксония“ или дори „Лайпциг“, казва пред Financial Times Хендрик Трегер, политолог в Лайпцигския университет. В някои региони традиционните партии остават силни: десноцентристкия ХДС завърши с малка преднина пред AfD в Саксония. ХДС е силен и в Саксония-Анхалт, а ГСП все още доминира в Бранденбург и Мекленбург-Предна Померания.

„Не бих казал, че двете Германия се раздалечават. Но политиката в някои части на Източна Германия започва да работи по различен начин от Запада“, казва пред „Капитал“ проф. д-р Ахим Гьорес, преподавател по емпирична политология от Университета в Дуйсбург-Есен. За тази задълбочаваща се политическа схизма пише роденият на Изток социолог Щефен Мау, автор на книгата Ungleich Vereint („Неравно обединени“). Според него Източна Германия не само вече не е в позиция на „догонваща“, но и гласува различно от Западна Германия точно защото вече я е догонила и сега отстоява правото си да утвърждава своя собствена политическа идентичност. И това изисква по-креативен подход от предлагания в момента от системните партии.

Ще има ли трусове в Берлин

Докато страната осмисля последиците от изборите, политиките в Саксония и Тюрингия ще се заемат с мъчителната дейност по договаряне на коалиции - нещо, което дори в най-добрите време-

на отнема седмици.

Но Вагенкнехт даде ясно да се разбере, че няма да се бъде лесен партньор в коалиционни преговори. Преди изборите тя заяви, че нейната партия BSW ще се присъедини към правителствените партии само ако се ангажира да отхвърли наскоро договорения план на Шолц за разполагане на американски ракети с далечен обхват в Германия от 2026 г. Това може да изглежда като неуместно изискване за влизане в регионално правителство. Но то е отражение на неизследваната територия, към която, изглежда, се насочва германската политика.

Точно това ще е най-големият ефект от изборния шок от Изток. Той няма да доведе до разпадане на непопулярната и разкъсвана от вътрешни противоречия управляваща коалиция на Шолц най-малкото защото и трите партии в нея имат толкова лоши резултати в национален мащаб, че нямат желание да се изправят пред присъдата на избирателите преди следващите редовни парламентарни избори през есента на 2025 г. „Но вече засилва натискът върху Шолц по теми като подкрепата за Украйна и по-твърда линия срещу имиграцията. Като темата с Украйна е по-сложна заради международния контекст и ролята на САЩ и останалите държави от ЕС“, отбелязва пред „Капитал“ д-р Геро Нойгебауер, политолог от Свободния университет в Берлин.

Другото неприятно последиствие е, че затъналата във вътрешни проблеми коалиция в Берлин ще е още по-неспособна да заема лидерска роля в ЕС. И това съвпада с управленска парализа във Франция, която още не може да излъчи правителство след предсрочните избори през юни. Ехото от малката Тюрингия ще отекне и в Брюксел. **К**